

อิทธิพลแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและ
เครื่องดื่มแบบยั่งยืนของผู้บริโภคจังหวัดภูเก็ต

The Effect of Circular Economy Concept towards the Consumer Usage
Behaviors on Sustainable Food and Beverage Packaging in
Phuket Province

ดร.ณิ มูเก็ม

อาจารย์ หลักสูตรสาขาวิชาการตลาดดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์การศึกษานอกสถานที่ตั้ง จังหวัดภูเก็ต

E-mail: damuke@rpu.ac.th

Darunee Mukem

Lecturer, Department of Digital Marketing, Faculty of Business Administration,
Rajapruk University, Phuket Campus

รับเข้า: 29 มีนาคม 2564 แก้ไข: 14 เมษายน 2564 ตอรับ: 22 เมษายน 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการให้ความสำคัญของผู้บริโภคที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนกับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน และศึกษาอิทธิพลแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนด้วยการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตที่ซื้อผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มที่ใช้บรรจุภัณฑ์แบบยั่งยืน จำนวน 410 ตัวอย่าง เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสำคัญและเห็นด้วยกับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนโดยรวม ($\bar{x} = 4.34, 4.46$) แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนกับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก ($r = 0.669$) และเป็นไปในทิศทางเดียวกันที่ระดับนัยสำคัญ .01 และแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนด้านการนำกลับมาใช้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน พยากรณ์ความผันแปร (Adjusted R^2) ของพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์ได้ ร้อยละ 47.2 ที่เหลืออีกร้อยละ 52.8 เป็นผลอันเนื่องมาจากตัวแปรอื่น ๆ

คำสำคัญ: แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน พฤติกรรมการใช้ บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน

Abstract

This aims of research were to study the important level of the consumer on the circular economy concept, to study the opinion level of the consumer towards the usage behaviors on sustainable food and beverage packaging, to study the relationship between the circular economy concept and the consumer usage behaviors on sustainable food and beverage packaging, and to learn the circular economy concept affected to the usage behaviors on sustainable food and beverage packaging with survey research. The research instrument was a questionnaire from 410 samples who lived in Phuket and bought or used to buy sustainable food and beverage packaging. The descriptive statistical tool was means, standard deviation, Pearson's correlation coefficient and multiple regression analysis. The results of the analysis showed that both overall the circular economy concept and the consumer usage behaviors on sustainable food and beverage packaging were at the agreed level ($\bar{x}$ = 4.34, 4.46). The relationship between the circular economy concept and the consumer usage behaviors on sustainable food and beverage packaging found that the overall relationship had a height level (r = 0.669) of relevance and was in the same direction at Sig.01. Additionally, the circular economy concept has affected consumer usage behaviors on sustainable food and beverage packaging. Multiple regression analysis in the standardized form was adjusted R^2 = 47.2%. This equation indicated that one phrase of the circular economy concept was able to forecast the variation on the consumer usage behaviors on sustainable food and beverage packaging at 47.2 percent, the remaining of 52.8 percent due to other variables.

Keywords: circular economy concept, usage behaviors, sustainable food and beverage packaging

บทนำ

เนื่องจากสภาพพื้นที่สังคมในหลาย ๆ ประเทศกำลังประสบปัญหามลพิษจากขยะพลาสติกซึ่งเป็นหนึ่งในภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและมีแนวโน้มการเกิดขยะพลาสติกเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี โดยมีรายงานวิจัยระบุว่า มีปริมาณขยะพลาสติกรั่วไหลสู่ท้องทะเลเป็นจำนวนกว่า 13 ล้านตันต่อปี เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้มหาสมุทรแปซิฟิกกลายเป็นแพขยะขนาดใหญ่หรือที่เรียกว่า “Great Pacific

Garbage Patch” ปัจจุบันมีขนาดใหญ่ถึง 1.6 ล้านตารางกิโลเมตร ในขณะที่ประเทศไทยก็ประสบปัญหาดังกล่าว เมื่อปี พ.ศ.2561 พบว่า ประเทศไทยสร้างปริมาณขยะทางทะเลและขยะมูลฝอย 27.4 ล้านตันติดอันดับ 6 ของประเทศที่มีปริมาณขยะมากที่สุดในโลก โดยกรีนพีซ ระบุว่า สัดส่วนขยะที่พบมากที่สุด คือ หลอดพลาสติกคิดเป็น 10% จากขยะที่เก็บได้ทั้งหมดจากทะเล รองลงมา ได้แก่ พลาสติกกล่องโฟม และแก้วพลาสติก ทั้งนี้รัฐบาลไทยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวและได้ประชุมคณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก ครั้งที่ 3/2561 ว่าด้วยแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ขึ้น เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2562 เพื่อกำหนดการลดและเลิกใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกประเภทใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single-use Plastic) สร้างการเติบโตด้วยคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ข้อที่ 12 ขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องแผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน ระบุว่า ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นกุญแจสำคัญในการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวประกอบกับการปรับพฤติกรรมของผู้บริโภคเป็นอีกปัจจัยสำคัญในการก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (อนุชิต ไกรวิจิตร, 2562: ออนไลน์)

พฤติกรรมการใช้สินค้าและบริการของผู้บริโภค มี 4 กระบวนการ ได้แก่ การตัดสินใจซื้อ การซื้อ การใช้ และการประเมินหลังการบริโภค (ซูซีย์ สมิทธิไกร, 2561: 17) ในทุกกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคได้นำไปสู่การเกิดปัญหาขยะผลิตภัณฑ์รวมทั้งซากบรรจุภัณฑ์ (Packaging Waste) ทั้งนี้ปริมาณของซากบรรจุภัณฑ์จะเพิ่มขึ้นตามการเจริญเติบโตของประชากรซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนมากขึ้น ทั่วโลกและมีผลต่อการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของเศรษฐกิจก่อให้เกิดความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล และสร้างปัญหาภาวะขยะล้นโลก (ขวัญชัย ลิเผ่าพันธุ์, 2553: 60) ปัญหาจากขยะผลิตภัณฑ์และซากบรรจุภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมกำลังกลายเป็นความท้าทายสำหรับรัฐบาลและภาคธุรกิจทั่วโลก โดยทุกฝ่ายมีความกังวลว่าจะสามารถรับมือและบริหารจัดการปัญหาเหล่านี้ได้อย่างไรโดยไม่กระทบต่อทรัพยากรที่เหลืออยู่ จึงนำไปสู่แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy Concept) เพื่อเป็นทางเลือกใหม่สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและธุรกิจสู่ความยั่งยืน (วีระศักดิ์ สุตินทวิบูลย์, 2562: ออนไลน์)

แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy Concept) หมายถึง แนวคิดเกี่ยวกับการนำทรัพยากรที่ถูกนำไปใช้แล้วให้กลับมาแปรรูปและนำกลับไปใช้ได้อีกในอนาคต ใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดโดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในกระบวนการผลิตใหม่ แก้ปัญหา การใช้ทรัพยากรเกินขนาดจากการขยายตัวในอัตราที่สูงขึ้นของประชากรโลก และปัญหาการจัดการขยะ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2562: 12) ทั้งนี้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนสามารถนำมาสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้ 5 กลุ่มธุรกิจ ได้แก่ 1) Circular Design มุ่งเน้นการออกแบบผลิตภัณฑ์หรือส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์ให้มีอายุการใช้งานยาวนาน 2) Circular Supplies เป็นการนำวัสดุจากการรีไซเคิล วัสดุชีวภาพ และวัสดุที่สามารถรีไซเคิล

ได้ทั้งหมดมาใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิต 3) Product as a service เป็นรูปแบบธุรกิจให้บริการเช่าหรือชำระเงินเมื่อมีการใช้งานแทนการซื้อขาด 4) Sharing Platform เป็นรูปแบบการแบ่งปันทรัพยากรร่วมกันเพื่อการใช้ผลิตภัณฑ์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด 5) Resource Recovery คือ การออกแบบให้มีการนำกลับมาใช้ใหม่ นำวัตถุดิบเหลือใช้หรือผลิตภัณฑ์ที่ถูกกำจัด แต่ยังใช้งานได้กลับเข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่เพื่อลดการเหลือทิ้งให้มากที่สุด (วีระศักดิ์ สุทัศน์วิบูลย์, 2562: ออนไลน์)

แนวคิดการพัฒนาบรรจุภัณฑ์แบบยั่งยืน (Sustainable Packaging) หรือบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นคำที่ใช้ในวงการบรรจุภัณฑ์กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ตามที่คณะกรรมการโลกรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development: WCED) ระบุว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาที่ให้ประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในระยะยาวโดยคำนึงถึงความต้องการใช้ทรัพยากรที่จำเป็นในอนาคต ทั้งนี้ทิศทางการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ยั่งยืน สามารถสรุปได้ 3 ประเด็น ได้แก่ วัสดุบรรจุภัณฑ์ที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การใช้วัสดุบรรจุภัณฑ์อย่างเหมาะสม และความสามารถของซากบรรจุภัณฑ์ในการกลับคืนมา (สุภาวดี ธีรธรรมากร, 2559: 32)

สำหรับปัญหาการใช้บรรจุภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในจังหวัดภูเก็ตนับได้ว่าแนวโน้มความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นสืบเนื่องจากการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แต่การเพิ่มขึ้นของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำให้จังหวัดภูเก็ตประสบปัญหาเรื่องขยะมูลฝอยมีขยะเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี โดยมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 7 ต่อปี ปริมาณขยะจะมีมากกว่า 1,000 ตันต่อวัน (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดภูเก็ต, 2562: ออนไลน์) สาเหตุสำคัญเกิดจากปัจจุบันได้เกิดธุรกิจให้บริการอาหารแนวใหม่ในโมเดลธุรกิจที่เรียกว่า B2B2C หรือ Business to Business to Customer ซึ่งให้ผู้ประกอบการเข้ามาอยู่บน Platform ของผู้คิดค้นบริการในส่วนธุรกิจอาหาร เกิดการให้บริการการส่งอาหารถึงที่ (Food Delivery Service) ซึ่งเป็นธุรกิจที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาประกอบกับพฤติกรรมของผู้บริโภคในจังหวัดภูเก็ตที่ต้องใช้ชีวิตอย่างเร่งรีบส่งผลให้เกิดปัญหาการเพิ่มขึ้นของขยะอย่างต่อเนื่องซึ่งส่งผลต่อการใช้ชีวิตของคนในสังคมและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดภูเก็ต

ปัญหาการเพิ่มขึ้นของขยะกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนผ่านการใช้บรรจุภัณฑ์แบบยั่งยืนสามารถสร้างโอกาสการลงทุนในธุรกิจใหม่ ๆ ได้แก่ ธุรกิจการให้บริการด้านการขนส่งและกระจายสินค้า ธุรกิจรีไซเคิลขยะคุณภาพสูง ธุรกิจ Remanufacturing ธุรกิจ Biofuel ธุรกิจแบบ Sharing Platform และธุรกิจด้านเทคโนโลยี ขณะเดียวกันประชาชนผู้บริโภคมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตลอดจนมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นจากการที่ต้นทุนในการบริโภคสินค้าและบริการลดลง ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุลใน 3 มิติ ได้แก่ มิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ดังนั้นด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องอิทธิพลแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนของผู้บริโภคจังหวัดภูเก็ต เป็นการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนของผู้บริโภคจังหวัดภูเก็ต ตลอดจนกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ ทั้งนี้การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคจะทำให้สามารถสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดที่สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภคที่สอดคล้องกับหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน และการพัฒนาที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการให้ความสำคัญของผู้บริโภคที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนกับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน
4. เพื่อศึกษาอิทธิพลแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตที่ซื้อผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มที่ใช้บรรจุภัณฑ์แบบยั่งยืน การวิจัยครั้งนี้ไม่ทราบจำนวนแน่ชัดจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณจากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ W.G. Cochran (กัลยา วาณิชขันธ์บัญชา, 2549: 47) มีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 410 ตัวอย่าง เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ซื้อและเคยซื้อผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มที่ใช้บรรจุภัณฑ์แบบยั่งยืนในจังหวัดภูเก็ต

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์การวิจัยกับข้อคำถามที่สร้างขึ้น (The Index of Item-Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญกำหนดเกณฑ์ของแต่ละข้อมีค่าคะแนนระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งดัชนีความสอดคล้องเป็นที่ยอมรับได้และสามารถนำไปใช้ได้ (Rovinelli and Hambleton, 1977: 49-60) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือวิจัยโดยรวมเท่ากับ 0.70 อยู่ในระดับมีความเชื่อถือค่อนข้างสูง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) อธิบายผลการศึกษาระดับการให้ความสำคัญของผู้บริโภคที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนและระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อ

พฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน กำหนดการแปลความหมายค่าเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 102-103) และ 2) สถิติเชิงอ้างอิง ประกอบด้วย การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient: r) อธิบายผลการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนกับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน กำหนดความหมายค่าระดับความสัมพันธ์ของค่าสหสัมพันธ์เป็น 3 ระดับ (บุญศรี พรหมมาพันธุ์, 2557: 54-59) และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) อธิบายผลการศึกษาอิทธิพลแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน โดยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) มีค่าความสัมพันธ์ไม่เกิน 0.80 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2543: 72) เพื่อนำไปวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการให้ความสำคัญของผู้บริโภคที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับการให้ความสำคัญของผู้บริโภคที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน	$\bar{x}$	SD	ระดับการให้ความสำคัญ
ด้านการออกแบบ	4.31	0.53	ค่อนข้างสำคัญ
1. ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีอายุการใช้งานนานขึ้น	4.22	0.80	ค่อนข้างสำคัญ
2. ออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้ใช้ซ้ำได้มากที่สุด	4.29	0.72	ค่อนข้างสำคัญ
3. ออกแบบบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบชนิดเติม	4.03	0.74	ค่อนข้างสำคัญ
4. ออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้	4.47	0.69	ค่อนข้างสำคัญ
5. ออกแบบให้ช่วยลดมลภาวะที่เกิดจากกระบวนการผลิต	4.42	0.79	ค่อนข้างสำคัญ
6. ออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีสัญลักษณ์การคัดแยกขยะ	4.38	0.78	ค่อนข้างสำคัญ
7. ออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติ	4.34	0.83	ค่อนข้างสำคัญ

ตารางที่ 1 ระดับการให้ความสำคัญของผู้บริโภคที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (ต่อ)

แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน	$\bar{x}$	SD	ระดับการให้ความสำคัญ
ด้านการเลือกใช้วัสดุ	4.28	0.60	ค่อนข้างสำคัญ
1. นำวัสดุคงทนมาใช้ในการผลิตเพื่อให้ใช้งานนานขึ้น	4.22	0.78	ค่อนข้างสำคัญ
2. นำวัสดุมาใช้ผลิตบรรจุภัณฑ์ให้เกิดการใช้งานซ้ำได้	4.20	0.75	ค่อนข้างสำคัญ
3. เน้นการใช้วัสดุในรูปแบบชนิดเดิม	4.00	0.84	ค่อนข้างสำคัญ
4. นำวัสดุที่สามารถรีไซเคิลได้มาใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตเพื่อลดการใช้ทรัพยากรใหม่	4.36	0.78	ค่อนข้างสำคัญ
5. นำวัสดุที่สามารถรีไซเคิลได้มาใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตเพื่อโดยใช้พลังงานหมุนเวียน	4.36	0.76	ค่อนข้างสำคัญ
6. นำวัสดุที่สามารถทำการคัดแยกขยะได้เพื่อลดการทำลายสภาพแวดล้อม	4.43	0.77	ค่อนข้างสำคัญ
7. นำวัสดุจากธรรมชาติมาใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและลดการทำลายสภาพแวดล้อม	4.41	0.86	ค่อนข้างสำคัญ
ด้านการนำกลับมาใช้	4.42	0.52	ค่อนข้างสำคัญ
1. มีฉลากแนะนำการคัดแยกขยะเพื่อป้องกันการทำลายสภาพแวดล้อม	4.36	0.69	ค่อนข้างสำคัญ
2. มีฉลากแนะนำว่าบรรจุภัณฑ์สามารถใช้ซ้ำได้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขยะมากเกินไปจนความจำเป็น	4.47	0.56	ค่อนข้างสำคัญ
3. มีสัญลักษณ์รีไซเคิลบนบรรจุภัณฑ์	4.48	0.69	ค่อนข้างสำคัญ
4. มีฉลากแนะนำการคืนบรรจุภัณฑ์ให้ผู้ผลิตได้	4.40	0.65	ค่อนข้างสำคัญ
5. มีฉลากแนะนำว่าสามารถนำซากบรรจุภัณฑ์กลับคืนมาใช้ประโยชน์ต่อได้	4.43	0.66	ค่อนข้างสำคัญ
6. มีฉลากแนะนำว่าผลิตภัณฑ์ใช้วัสดุในการผลิตเพื่อลดการใช้ทรัพยากรใหม่	4.48	0.62	ค่อนข้างสำคัญ
7. มีฉลากแนะนำว่าในกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์มีการใช้น้ำ พลังงาน และวัสดุที่ไม่ปล่อยมลพิษสู่อากาศ น้ำ และดิน	4.29	0.88	ค่อนข้างสำคัญ
รวม	4.34	0.50	ค่อนข้างสำคัญ

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มอยู่ในระดับค่อนข้างสำคัญ ($\bar{x}=4.34$, $SD=0.50$) เมื่อพิจารณาการให้ความสำคัญเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการนำกลับมาใช้ ด้านการออกแบบ และด้านการเลือกใช้วัสดุ ให้ความสำคัญอยู่ในระดับค่อนข้างสำคัญ ค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า การนำกลับมาใช้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการออกแบบ และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการเลือกใช้วัสดุ และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ด้านการออกแบบทั้ง 7 ข้อ ให้ความสำคัญอยู่ในระดับค่อนข้างสำคัญ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มที่ออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบชนิดเดิม ด้านการเลือกใช้วัสดุ พบว่า ทั้ง 7 ข้อ ให้ความสำคัญอยู่ในระดับค่อนข้างสำคัญ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการนำวัสดุที่สามารถทำการคัดแยกขยะได้เพื่อลดการทำลายสภาพแวดล้อม และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริโภคเน้นการใช้วัสดุในรูปแบบชนิดเดิม และด้านการนำกลับมาใช้ พบว่า ทั้ง 7 ข้อ ให้ความสำคัญอยู่ในระดับค่อนข้างสำคัญ ค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนที่มีสัญลักษณ์รีไซเคิลบนบรรจุภัณฑ์ และมีฉลากแนะนำว่าผลิตภัณฑ์ใช้วัสดุในการผลิตเพื่อลดการใช้ทรัพยากรใหม่ และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการที่มีฉลากแนะนำว่าในกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์มีการใช้น้ำ พลังงาน และวัสดุที่ไม่ปล่อยมลพิษสู่อากาศ น้ำ และดิน

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน

พฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม แบบยั่งยืน	$\bar{x}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านการตัดสินใจซื้อ	4.47	0.42	เห็นด้วย
1. ท่านตระหนักถึงปัญหาของขยะบรรจุภัณฑ์ที่ส่งผล กระทบต่อการทำลายสภาพแวดล้อม	4.52	0.59	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. ท่านตระหนักถึงประโยชน์การใช้ซ้ำของบรรจุภัณฑ์ที่ สามารถป้องกันไม่ให้เกิดขยะมากเกินความจำเป็น	4.63	0.54	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. ท่านตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านรายละเอียด บนฉลากบรรจุภัณฑ์เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมกันไม่ ทำลายสิ่งแวดล้อม	4.46	0.59	เห็นด้วย

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มนับแบบยั่งยืน

พฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม แบบยั่งยืน	$\bar{x}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น
4. ท่านค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์แบบยั่งยืนจากแหล่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ก่อนการตัดสินใจซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม	4.29	0.58	เห็นด้วย
5. ท่านใช้ประสบการณ์ส่วนตัวในการตัดสินใจซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มที่ใช้บรรจุภัณฑ์แบบยั่งยืน	4.42	0.62	เห็นด้วย
6. ท่านเปรียบเทียบคุณสมบัติ ราคา และภาพลักษณ์ตราสินค้าของผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มที่ใช้บรรจุภัณฑ์แบบยั่งยืนก่อนตัดสินใจซื้อ	4.50	0.59	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ด้านการซื้อ	4.42	0.42	เห็นด้วย
1. ซื้อจากแหล่งจำหน่ายที่ซื้อเป็นประจำ	4.33	0.55	เห็นด้วย
2. ซื้อจากแหล่งจำหน่ายที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน	4.34	0.62	เห็นด้วย
3. ซื้อจากแหล่งจำหน่ายที่น่าเชื่อถือและมีภาพลักษณ์ที่ดี	4.50	0.64	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4. ซื้อจากแหล่งจำหน่ายที่มีระบบบริหารจัดการตอบรับแนวคิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งองค์กร	4.55	0.55	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5. ซื้อจากร้านค้าออนไลน์เพื่อลดปัญหาโลกร้อน	4.34	0.66	เห็นด้วย
6. ซื้อผ่านการชำระเงินด้วยวิธีการใช้แอปพลิเคชันหรืออินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้งเพื่อมีส่วนร่วมการลดใช้กระดาษ	4.47	0.59	เห็นด้วย
ด้านการใช้	4.46	0.45	เห็นด้วย
1. ใช้ซ้ำให้มากที่สุด	4.37	0.64	เห็นด้วย
2. เลือกใช้ชนิดเดิมเพื่อลดการซื้อผลิตภัณฑ์ใหม่ได้	4.51	0.57	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. นำบรรจุภัณฑ์กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้	4.58	0.61	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4. เลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่ทำมาจากวัสดุธรรมชาติเท่านั้น	4.38	0.68	เห็นด้วย
5. เลือกพิจารณาบรรจุภัณฑ์ที่มีสัญลักษณ์คัดแยกขยะ	4.42	0.62	เห็นด้วย
6. ทำการคัดแยกประเภทขยะบรรจุภัณฑ์ก่อนทิ้ง	4.50	0.67	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน

พฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม แบบยั่งยืน	$\bar{x}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านหลังการบริโภค	4.49	0.49	เห็นด้วย
1. รู้สึกคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายเมื่อได้ใช้บรรจุภัณฑ์แบบยั่งยืน	4.46	0.58	เห็นด้วย
2. รู้สึกคุ้มค่ากับการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยเมื่อได้ใช้บรรจุภัณฑ์แบบยั่งยืน	4.48	0.61	เห็นด้วย
3. รู้สึกตัวเองมีคุณค่ากับสังคมเมื่อได้ใช้บรรจุภัณฑ์แบบยั่งยืนในชีวิตประจำวัน	4.43	0.63	เห็นด้วย
4. รู้สึกตัวเองเป็นกำลังสำคัญที่ช่วยรักษาสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่เมื่อได้ใช้บรรจุภัณฑ์แบบยั่งยืน	4.52	0.56	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5. รู้สึกภูมิใจที่ตัวเองเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เกิดการหมุนเวียนจากการนำบรรจุภัณฑ์กลับมาใช้	4.51	0.60	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
6. ยินดีแนะนำและบอกต่อกับเพื่อน ๆ และคนรอบตัวถึงประโยชน์ของการใช้บรรจุภัณฑ์แบบยั่งยืน	4.55	0.60	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.46	0.38	เห็นด้วย

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x}$ = 4.46, SD = 0.38) โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ด้านการประเมินหลังการบริโภคมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการตัดสินใจซื้อ ด้านการใช้ และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการซื้อ และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ด้านการตัดสินใจซื้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ตระหนักถึงประโยชน์ของการใช้ซ้ำของบรรจุภัณฑ์ที่สามารถป้องกันไม่ให้เกิดขยะมากเกินความจำเป็นมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์แบบยั่งยืนจากแหล่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ก่อนการตัดสินใจซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย ด้านการซื้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่วนใหญ่ซื้อผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มที่ใช้บรรจุภัณฑ์แบบยั่งยืนจากแหล่งจำหน่ายที่มีระบบการบริหารจัดการตอบรับแนวคิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งองค์กร มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ซื้อจากแหล่งจำหน่ายที่ซื้อเป็นประจำ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย ด้านการใช้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่วนใหญ่นำบรรจุภัณฑ์กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และค่าเฉลี่ย

ต่ำที่สุด คือ ใช้ซ้ำให้มากที่สุดมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย และด้านการประเมินหลังการบริโภค ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่วนใหญ่ยินดีแนะนำและบอกต่อกับเพื่อน ๆ และคนรอบตัวถึงประโยชน์ของการใช้บรรจุภัณฑ์แบบยั่งยืน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ รู้สึกตัวเองมีคุณค่ากับสังคมเมื่อได้ใช้บรรจุภัณฑ์แบบยั่งยืนในชีวิตประจำวัน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนกับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน พบว่า แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ในทิศทางเดียวกันในระดับมาก ($r=.669$) เมื่อพิจารณาการให้ความสำคัญเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนกับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน

แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน	พฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน				โดยรวม
	ด้านการตัดสินใจซื้อ	ด้านการซื้อ	ด้านการใช้	ด้านการประเมินหลังการบริโภค	
ด้านการออกแบบ	.516**	.402**	.522**	.471**	.559**
ด้านการเลือกใช้วัสดุ	.514**	.484**	.522**	.487**	.586**
ด้านการนำกลับมาใช้	.558**	.576**	.601**	.616**	.688**
แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน	.580**	.535**	.601**	.574**	.669**
โดยรวม					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนกับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน มีค่าความสัมพันธ์ตั้งแต่ .402–.688 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าความสัมพันธ์กันมากไปหาความสัมพันธ์กันน้อย พบว่า แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนด้านการนำกลับมาใช้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับมากกับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนโดยรวม ($r=.688$) ด้านการเลือกใช้วัสดุมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนโดยรวม ($r=.586$) และด้านการออกแบบมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนโดยรวม ($r=.559$)

4. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน พบว่า แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนด้านการนำกลับมาใช้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนในด้านการตัดสินใจซื้อ ด้านการซื้อ ด้านการใช้ และด้านการประเมินหลังการบริโภค ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ตามลำดับดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 อิทธิพลแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน

แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
(Constant)	2.227	.117		18.969	.000*
ด้านการนำกลับมาใช้	.506	.026	.688	19.165	.000*

Adjust R² = .472, F=367.298, p < .05

จากตารางที่ 4 อิทธิพลแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน พบว่า มีอิทธิพล 1 ด้าน คือ แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนด้านการนำกลับมาใช้ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม พฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนโดยรวมได้ร้อยละ 47.2 (Adjust R Square=.472) ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 52.8 มาจากปัจจัยด้านอื่น ๆ เขียนในรูปแบบสมการในรูปคะแนนดิบได้ว่า $Y_{(totbehaviors)} = 2.227 + 0.506X_{(recovery)}$

อภิปรายผล

1. การให้ความสำคัญของผู้บริโภคที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างให้ความสำคัญ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้งด้านการออกแบบ ด้านการนำกลับมาใช้ และการเลือกใช้วัสดุมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐาวรรณ สุประพาส ศุภานัน สู้ณรงค์ และ ณัฐกร สงคราม (2561) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ข้าวสาลีอินทรีย์ กรณีศึกษาภายใต้ยี่ห้อใหม่ หอมกรุ่นออร์แกนิกส์ พบว่า การออกแบบฉลากด้านหลังบรรจุภัณฑ์ ควรมีภาพประกอบนาข้าว คำแนะนำในการเก็บรักษา และเครื่องหมายสัญลักษณ์รีไซเคิลเพื่อการนำกลับมาใช้ใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างให้ความสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณธกร อุไรรัตน์ (2560) ได้ทำการศึกษาการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเจ้าเขียวเสาไห้ จังหวัดสระบุรี พบว่า ให้ความสำคัญกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์แบบที่ 3 ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสามารถนำไปใช้ได้ต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเกียรติ สุทธิยาพิวัฒน์ และ ธมยันตี ประยูรพันธ์ (2562) พบว่า บรรจุภัณฑ์อาหารจากกาบหมากสามารถส่งเสริม

และพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ให้มีลักษณะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ความเป็นไทยและมีคุณสมบัติย่อยสลายได้ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมและลดภาวะโลกร้อน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา ศรีจรรณ (2559) พบว่า การรับรู้การเลือกใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่รับรู้ว่าการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมช่วยรักษาสีสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ช่วยลดปริมาณขยะ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย และควรมีความคุ้มค่าตลอดอายุการใช้งาน มีความทนทาน การซ่อมแซมที่ง่าย ย่อยสลายได้ไปตามธรรมชาติ และสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2562) ซึ่งแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน คือ การนำทรัพยากรที่ถูกนำไปใช้แล้วให้กลับมาแปรรูปและนำกลับไปใช้ได้อีกในอนาคต ใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดโดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในกระบวนการผลิตใหม่ แก้ปัญหา การใช้ทรัพยากรเกินขนาดจากการขยายตัวในอัตราที่สูงขึ้นของประชากรโลก และปัญหาการจัดการขยะ

2. ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินหลังการบริโภคอยู่ในระดับเห็นด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดใจ จันทรเลื่อน (2559) ได้ทำการศึกษาอิทธิพลแนวคิด 7R มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ใส่อาหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษา บิ๊กซีซูเปอร์เซ็นเตอร์สาขาดิوانนท์ พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อแนวคิด 7R ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ใส่อาหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจซื้อ ด้านการซื้อ ด้านการใช้ และด้านการประเมินหลังการบริโภค โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ทั้งนี้แนวคิด 7R คือ แนวคิดด้านการจัดการขยะเพื่อการปรับตัวต่อภาวะโลกร้อน ประกอบด้วย Reduce (การลดใช้) Reuse (ใช้ซ้ำ) Refill (การเติม) Return (การคืน) Repair/Repurpose (การซ่อมแซม/การเปลี่ยนวัตถุประสงค์การใช้งาน) Replace (การแทนที่) และ Recycle (รีไซเคิล) ซึ่งเป็นหลักการเพื่อย้ำเตือนพฤติกรรมการบริโภคให้ตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาสีสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภคของ ชูชัย สมितिไกร (2561) เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สินค้าและบริการของผู้บริโภค มี 4 กระบวนการ ได้แก่ การตัดสินใจซื้อ การซื้อ การใช้ และการประเมินหลังการบริโภค ซึ่งในทุกกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคได้นำไปสู่การเกิดปัญหาขยะผลิตภัณฑ์รวมทั้งซากบรรจุภัณฑ์ได้ และพฤติกรรมในกระบวนการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ใส่อาหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเกิดการประเมินหลังการบริโภค ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงการเกิดพฤติกรรมการใช้ซ้ำในการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ใส่อาหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมต่อไป

3. ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนกับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน พบว่า แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน ที่ระดับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ในทิศทางเดียวกัน เมื่อพิจารณาสื่อ

เป็นรายข้อ พบว่า แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบ ด้านการเลือกใช้วัสดุ และด้านการนำกลับมาใช้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน โดยรวมในทิศทางเดียวกันในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปารมี พัฒนดุล และ วิโรจน์ เจริญลักษณ์ (2559) ได้ศึกษาทัศนคติกับความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม พบว่า ด้านการออกแบบให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับด้านการตัดสินใจซื้อในการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดทิศทาง การพัฒนาบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนของ สุภาวดี อีธรรมมาร (2559) สามารถสรุปได้ 3 ประเด็น ได้แก่ วัสดุบรรจุภัณฑ์ที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การใช้วัสดุบรรจุภัณฑ์อย่างเหมาะสม และความสามารถของซากบรรจุภัณฑ์ในการกลับคืนมาซึ่งทิศทางดังกล่าวหากมีการนำมาใช้ร่วมกันของทุกภาคส่วนทั้งรัฐบาล ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค จะส่งผลให้ผู้บริโภคเกิดพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนได้ในทิศทางเดียวกัน

4. อิทธิพลแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน พบว่า แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน 1 ด้าน คือ ด้านการนำกลับมาใช้ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ตามสมการในรูปคะแนนดิบ คือ $Y_{(totbehaviors)} = 2.227 + 0.506X_{(recovery)}$ อธิบายได้ว่า แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนด้านการนำกลับมาใช้ สามารถพยากรณ์ความผันแปรของพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนได้คิดเป็นร้อยละ 47.2 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 52.8 มาจากปัจจัยด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถพล เรืองเกษ (2554) ศึกษาปัจจัยการปรับปรุงบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมน้ำตาลด้วยการประยุกต์ใช้เทคนิค AHP พบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญ คือ การออกแบบที่คำนึงถึงความสามารถในการนำบรรจุภัณฑ์กลับมาใช้และบรรจุภัณฑ์ชนิดเดิมซึ่งมีผลต่อความร่วมมือระหว่างผู้ซื้อกับผู้ส่งมอบในประเด็นพฤติกรรมของผู้ส่งมอบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมที่อาศัยแรงผลักดันจากผู้ซื้อซึ่งเป็นแรงผลักดันในระดับสูงคือ การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กรและตระหนักถึงแรงกดดันจากผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับสินค้าที่มีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ธุรกิจควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารการตลาดให้ผู้บริโภคได้รับรู้ผ่านการออกแบบฉลากบรรจุภัณฑ์ที่สามารถสื่อถึงความสำคัญของชนิดบรรจุภัณฑ์ชนิดเดิม เนื่องจากผลการวิจัย พบว่าระดับการให้ความสำคัญของผู้บริโภคที่ต่อต้านการออกแบบและด้านการเลือกใช้วัสดุมีความสอดคล้องกับประเด็นการออกแบบบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบชนิดเดิมซึ่งส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด
2. ธุรกิจควรให้ความสำคัญกับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการทั้งออนไลน์และออฟไลน์ให้ผู้บริโภคได้รับรู้ ตระหนักถึงความสำคัญของใช้บรรจุภัณฑ์แบบยั่งยืนที่สามารถส่งผลต่อความ

รักดีต่อตราสินค้าในอนาคต เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ด้านการประเมินหลังการบริโภคส่วนใหญ่ยินดีแนะนำและบอกต่อกับเพื่อน ๆ และคนรอบตัวถึงประโยชน์ของการใช้บรรจุภัณฑ์แบบยั่งยืน สะท้อนถึงความคิดในมุมมองทางบวกของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์แบบยั่งยืน ประกอบกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนด้านการนำกลับมาใช้มีอิทธิพลส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนค่อนข้างสูง (ร้อยละ 47.2) ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 52.8 มาจากปัจจัยด้านอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยแบบผสมผสานของการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ
2. ควรศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาการตลาดหรือสาขาวิชาอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนของผู้บริโภคจังหวัดภูเก็ต

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2549). สถิติสำหรับงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญชัย ลิเฝ้าพันธุ์. (2553). การเก็บกลับคืนทรัพยากรและนำกลับมาใช้ใหม่. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จริยา ศรีจรูญ. (2559). การรับรู้การเลือกใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร วารสารวิชาการเชาอีส์บางกอก, 2(2): 29.
- ชูชัย สมितिไกร. (2561). พฤติกรรมผู้บริโภค. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐิตาวรรณ สุประพาส ศุภานัน สัณณรงค์ และ ณัฐกร สงคราม. (2561). การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ข้าวสาลีเหล็กอินทรีย์ กรณีศึกษาภายใต้ยี่ห้อใหม่ หอมกรุ่นออร์แกนิกไรซ์. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า, 36(1): 30-39.
- ณธกร อุไรรัตน์. (2560). การออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเจ้ากขเสนาให้ จังหวัดสระบุรี. วารสารวิจิตรศิลป์, 8(1): 165-202.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์. (2557). การวิจัยทางสังคมศาสตร์: การประยุกต์ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ปารมี พัฒนดุล และ วิโรจน์ เกษภูาลักษณ์. (2559). ปัจจัยที่มีต่อการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วารสารวิชาการ Veridian, 9(2): 857-872.
- วีระศักดิ์ สุตันทวีบูลย์. (2562). เศรษฐกิจหมุนเวียน. ค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://prachachat.net/finance/news-384463>.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2562).

Circular Economy เศรษฐกิจหมุนเวียน...ที่ทุกคนควรรู้. ปทุมธานี: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

สมเกียรติ สุทธิยาพิพัฒน์ และ ธมยันตี ประยูรพันธ์. (2562). *การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์อาหารจากกาบหมากเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มที่นำมาสู่ความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก* วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 12(1): 120-131.

สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดภูเก็ต. (2562). *จังหวัดภูเก็ต เร่งรณรงค์การดำเนินงาน ลด ละ เลิก โฟมบรรจุอาหาร และการลดขยะพลาสติก.* ค้นเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://thainews.prd.go.th/news/detail/TCATG191118173349124>.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2543). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์.* กรุงเทพฯ: เพ็ญฟ้าพรินติ้ง.

สุดใจ จันทร์เลื่อน. (2559). *อิทธิพล 7R มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ใส่อาหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษา บิ๊กซีซูเปอร์เซ็นเตอร์สาขาติวานนท์.* งานนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุภาวดี ชีรธรรมกร. (2559). *ความหมายของบรรจุภัณฑ์ยั่งยืน.* ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน.* หน่วยที่ 1 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อนุชิต ไกรวิจิตร. (2562). *รู้จักพลาสติก 7 ชนิดที่ไทยกำลังจะแบน ส่งโมเดลจัดการขยะ 20 ปี ช่วยลดขยะได้แค่ไหน.* ค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2563, จาก <https://thestandard.co/thailand-plan-to-ban-7-types-of-plastic/>.

อรรถพล เรืองกฤษ. (2554). *ปัจจัยการปรับปรุงบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมน้ำตาลด้วยการประยุกต์ใช้เทคนิค AHP.* วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการด้านโลจิสติกส์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). *On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity.* Dutch Journal of Educational Research, 2: 49-60.